est esse actū. sed actualitas pertinet ad pfectionē rei. et per ꝯsequens ad bonitatem. Et ergo pari passu incedūt esse formam ⁊ esse actū et esse bonū. Ex illo cōsequenter sequ/ tur q forme ꝓpetit esse quid appetibile. qz vnūqꝺqꝫ ꝗtū habet de bonitate tantū habet de appetibilitate. Con/ clusio ꝓbat. qz ꝓdicte tres ꝯditiones sunt magis ad di/ gnitatem pertinētes. et pro tanto sunt huic ꝓposito ma/ gis familiares. Correlariū. Quāuis forme ex mate/ ria aliquid boni acquirat: tamē aliūde sibi derogat. Pri mū patz. qz forma scz equi vel asini nō posset esse in rerū natura sine materia. Etiā forma per se nō facit aliquod ꝯpletum in specie nisi cooperante materia. Secūduz ꝓ/ batur. qz potentialitas materie obfuscat puritatē actus Sicut corpus politū ⁊ fulgidū ex ꝓtractu alicuius īmū di ꝓtrahit maculam seu labē. Ad rōnes Ad pmam dicendū. q forma est quid optimū non simpliciter. sed in genere ꝓncipioꝝ Ad secūdā dicit. q licet forma sit cor/ ruptibilis hoc tamē sibi nō ꝓuenit fm se. sed rōne ꝓtra/ rietatis existentis in materia

Querit tercio. Utrū diffinitio ma/ terie prime quaz hic ponit Aresto. ꝓuenienter assignetur per eius ꝓprietates Pro parte affirmatiua est sententia Arestotelis posita in littera. Sed ꝓ parte negatiua arguit primo sic. qz multa sunt que nō sunt composita. ergo male dicit q sit subiectū vnicuiqꝫ primū Secūdo sic. priuatio est illud ex quo fit aliquid. ergo nō ꝑt vere attribui materie. Tercio sic fm ꝯmentatorē materia pma est que in rei ve/ ritate generat. ergo etiā corrūpitur. et ꝑ ꝯsequens male dicit q ipsa maneat alijs corruptis

Maior. Pura potentia materie: impedit nos in ipsius cognitione. Minor. Sicut materia exanalogia intelligitur: ita fm ordi/ nem ad formā diffinitur. Conclusio. Igit diffinitio materie prime est bene data: fm mo dicam expositiōem moderata

Maior ꝓz. qz vnūquodqꝫ cognoscit fm q est in actu sed materia prima ex hoc q est ens in pura potētia exclu/ dit omnē actū. ergo inqꝫtum hmōi nō est intelligibilis.

Sed minor patet ex dictis. et est causa silitudinis. qz diffinitio datur causa notificādi ⁊ cognoscēdi diffinitum Et ergo pbus hic diffinit materiā ꝑ formā saltez impli/ cite. qz dat intelligere formā ꝑ hoc qđ dicit (vnicuiqꝫ)

Conclusio ꝓbatur. qz cum dicit in diffinitōe (vnicui/ qꝫ) nō est intelligendū fm distributionē simpliciter dictā qz multa sunt īmaterialia. sed capit potius idiffinite vel fm distributiōem accōmodatam. vt sit sensus. vnicuiqꝫ forme habenti subiectū ipsa materia est illi primū subiec/ tum. Q; aūt illa diffinitio pbi sit bona patz. quia ꝓuerti tur cum materia ⁊ ipsaz sufficienter manifestat Unde p mo loco ponitur subiectū ex quo fit aliqd. vt designetur genus cause. deinde ponitur (vnicuiqꝫ) et exponitur vt prius. Et addit (primū) ad designādū principalitatez qz principalius subijcitur formis materialibꝫ qꝫ alijs for mis. Vel ponit (primū) ad significandū primitatē que sibi ꝓuenit in subijciendo. quia prima ꝓpositio est ex ma teria et forma substantiali. Deinde additur (cuz insit) ad differentiā priuationis que corrūpitur a noua forma Dicitur aūt (ꝑ se et nō fm accūs) ad differentiā illius priuationis que semp inheret materie. quia priuatio ali/ quo modo est vnū principioꝝ ꝓstituentiū generabilia et corruptibilia. licet per accidens et non per se. Sed vlti/ ma particula ponitur ad significandū q materia prima est ingenerabilis et incorruptibilis. quia sensus est. et si qđ corrumpitur in hoc abibit vltimū. id est ipsa manet alijs corruptis Correlariuz primum. Licet materie prime nouū esse adueniat ꝑ formā: nō tū ꝓprie dr habere genera tionem ⁊ corruptiōem. Patet. qz generatio est ꝓgressio de nō esse ad esse. hoc aūt nō ꝓuenit materie. sed ipsa mi/ grat de vno esse in aliud. Etiam omne quod generatur ex subiecto generatur. et oīe quod corrumpitur in sub/ iectum corrumpitur. sed per materiam intelligimus pri mū subiectum. ergo ipsa est ingenerabilis et incorrupti/ bilis. Et additur ibi (ꝓprie) quia materia est subiectum priuationis et eadem numero cum priuatione. ergo cor/ rupta priuatiōe vel generata dicitur ipsa corrumpi vel generari. sed hoc est per accidens Correlariū secūduz Principia perpetuo ꝓmanere: est verū de omnib; licz di uersimode. Patet quia forma et priuatio semp manent sub ꝓmuni ratione. sed materia manet eadem numero.

Ad rōnes. Ad primam dicenduz. q hec diffinitio est intelligenda in genere physico. quia materia est subiectū vnicuiqꝫ forme generabili et corruptibili. quod sufficien/ ter intelligitur cum additur (ex quo fit aliquid) Ad secūdam dicitur q licet ex priuatione aliquando aliqd dicatur fieri. tamen excluditur per illam particulam cuz insit a diffinitione Ad terciam dicitur. q ꝯmentator ꝯmento sexagesimo huius libri intellexit materiā in ve/ ritate generari. id est forę subiectū generationis. vel etiā intellexit eam subiectiue generari. eo q ipsa defert succes/ sionem diuersarum formarū. Et sic patet responsio hu/ ius quesiti. et per ꝯsequens patet supficialis explanatio dubioꝝ circa primum libꝝ phicoꝝ incidentium prout forum huius inquisitiōis dictat permittēdū

Finitur primus

Incboatur secūdus

Orum que sunt: alia quidem

Circa initiū se/ cūdi libri phisicoꝝ Queritur primo. vtrū differentia penes motū inter na turalia et artificialia: sufficienter assi/ gnetur in littera. Pro parte affirmatiua est Arestoteles in principio huius secūdi Sed pro parte negatiua ar/ guitur primo sic. naturalia mouenꝫ a generante per se ⁊ a remouente phibens per accidens. sed illa sunt extrinse/ ca. ergo mouentur a principio extrinseco Secūdo sic. artificialia etiā mouentur a principio intrinseco. vt patz de lectulo cadente deorsum

Maior Unicuiq; rerum naturaliū: cōpetit habere in se sui motus principiuz Minor. Rebus artificialibus: fm q̄ huiusmodi repugnat intra se habere principium sui motus.

Conclusio. Igit vera est dña: quam assignat phs inter naturalia t artificialia.

Maior probatur in textu phi inductiue Est tamē verū q̄ naturalia non habēt illud principiū vniformiter. qz elemēta ex sui natura habēt sui motus p̄ncipium. videlicet motus localis t alteratōis. Silr viuentia hñt in se principiū sui motus. videlicet augmēti t decremēti alteratōis t motus localis. Sed corpa celestia hñt in se p̄ncipium motus localis tm. q̄ propō est vera Minor. probatur silr. qz lectulus t indumentū t silia artificialia nō habēt intra se principiū motus inquantū hmōi. Et si haberent in se p̄ncipium motus hoc q̄uenit eis fm q̄ habēt in se aliquod naturale. Sicut lectulus mouet deorsum inquantū lignū. sed lignū est aliq̄d naturale. Silr etiam in horalogio si nō esset grauitas trahens deorsum nō fieret motus. Et silr si sit defectus nature nullus pōt fm artē repudiare vel moueri. sicut ptz in paralitico Cōclusio ptz ex p̄oibus precedētib. qz artificialia inquātū talia non habēt in se principiū sui motus. sz naturalia habent Corrolarium p̄mum. Rei naturalis forma: est a forma artificiali realiter distincta. ptz qz res naturalis cōponitur ex materia t forma q̄ est ps essentialis compositi. sed forma artificialis est accns Corrolariū secundū Illi errant q̄ propter figuras artificiales: credūt quibusdam rebus ineſſe virtutes speciales. Patz verbi grā. qz q̄dam magi seu diuinatores sub certa celi ꝓstellatōe imp̄munt q̄busdam nūmis quosdā characteres t ptinaciter tenēt q̄ hmōi nummi contrahant quasdā virtutes ꝓpter tales characteres. Quoz erroneā fantasiā neduz sacra theologia p̄denat. immo phorum p̄ncipis vera sententia fulminat. qz forme artificiales non sunt p̄ncipia aliquoz motuū vel operationū. Sz si circa tales characteres ꝓtingant aliq̄ effectus spēales iusto dei iudicio permittente fiūt nō per ymagines. sed p spūs malignos

Ad rōes. ad p̄mam dr q̄ naturalia effectiue p̄ncipaliter mouenf a p̄ncipio extrinseco. sed tñ subeffectiue t habitualiter mouenf a p̄ncipio intrinseco Ad scdam dr q̄ ille motus conuenit illis. nō inquantū artificialia. sz in quantum naturalia. scz inquantum materia ipoꝝ est naturaliter producta.

Queritur secūdo

Utrū diffinitio Aresto. data de natura: sit bñ assignata. Pro parte affirmatiua et ſa est est Aresto. in littera Sed p parte altera sic arguit primo. nulla entitas absoluta q̄uenienter diffinit per entitatem respectiuā. sz natura est entitas absoluta. p̄ncipiū vero entitas respectiua Scdo sic. in predicta diffinitōne est nugatio. qz p̄ncipiū t causa idem sunt. Silr primū includit p se. cū omne primū sit per se t nō econtra. sicut pz p̄metatorē. Etiā p se includit nō fm accns. igit.

Maior Eleganter assignatur diffinitio nature: per membra sue prime clausule. Minor Aristoteles egregie assignat nature diffinitōem: p aliarū triū particularum appōnem.

Cōclusio. Igitur totalis diffinitio Aresto. de natura: est sufficienter et cōposite assignata

Maior. probatur exemplariter in corpibus grauib. et leuibus. in illis em̄ natura est principium motus vt supponitur. est etiam p̄ncipiū quietis nō solum equaliter. sz magis. qz motus talium ordinatur ad q̄etem in proprio loco. sed propter qd̄ vnūquodq; tale t illud magis. Et additur in diffinitione eius in quo est ꝓpter causas mouentes extrinsecas. Dicit aūt principiū t causa ad denotandū q̄ in diuersis natura diuersimode concurrit ad motū. qz p principiū intelligitur principium actiuū. t per causam principium passiuū Corrolarium. Quātū ad p̄ncipia motuum: nō est eadem lex rez naturaliū. ptz qz in rebz naturalib. eodē modo est principiū motus q̄ eis cōpetit motus. sed aliquib. cōpetit motus tanq̄ causis mouentibus. sicut ignis mouet aquā eam calefaciendo et in talibus est p̄ncipiū actiuū motus. In alijs vero sic reperitur motus q̄ habēt aptitudinē ad motum dūtaxat. sicut celū habet se in p̄ncipiū passiuū solū vt moueat ab intelligentia Et pro tāto motus celi dr esse conuenies nature celi Minor probatur inductiue. nā ibi ponit primum vt denotetur q̄ in eo qd̄ mouetur non est aliquod principium prius p quod mobile sit aptū moueri. Ponitur aūt per se t referri debz ad cām. t per hoc excluditur oīe quod se habet vt accns ad p̄mum p̄ncipium motꝰ Sicut diceret animali accidere q̄ mouetur deorsum inquātum nature aialis adiungitur natura elementi q̄ est p̄ncipium motus deorsum Ponit aūt t non fm accidēs referendo ad illā clausulam eius in quo est. ad excludendum p̄ncipium mouendi. sicut medicus per artem medicine sanat seipm Conclusio patet ex dictis. qz naturalia differūt ab artificialib. eo q̄ naturalia hñt in se p̄ncipiū sui motus t status. nō aūt artificialia. ꝓstat autem q̄ naturalia differūt a non naturalib. ex eo q̄ habent naturam. t p consequens natura est tale principium mouēdi t quiescendi vt hz diffinitio. ergo relinquitur bona

Corrolariū p̄mum. in aliq̄bus rebus naturalib. motus quodammodo est naturalior q̄z in alijs. patz quia q̄ habet in se principium passiuum t etiā p̄ncipiū formale q̄ est grauitas sui motus. sed celum habet solum in se principiū passiuum sui motus. Corrolarium scōm Ridiculum est temptare: demonstrare naturā esse. ptz quia ad sensum constat plura esse que habēt in se p̄ncipiū mouendi t q̄escendi. Sicut exempli grā graue semp mouetur deorsum t leue sursuz. t in suis locis q̄escunt. t q̄ talia statim innotescunt ex sensitiua cognitōe. hinc est q̄ talia consueuerunt dici nota per sensum. sicut dicimus. videō talem viuere dormire vel vigilare. Ad rationes ad p̄mam dicitur. q̄ natura capitur dupliciter. vno mō fundamentaliter. t sic non est nisi materia t forma. t ex p̄ti priuatio Alio modo capitur formaliter. t sic est respectus principiantis superadditus materie et forme a quo dicuntur principium motus. Si igitur natura capiatur secundo modo. tunc illa diffinitio nō est formalis. sz solum materialis Ad secundam quid sit dicendum patet ex declaratione maioris.

Querif tertio.

Utrum philosoph? per materiā t formā sufficiēter licet analogice diuidat naturam. Pro parte affirmatiua et vera est Aristoteles in littera. Sed pro parte altera scilicet falsa sic arguitur. quia priuatio etiam est natura. ergo natura insufficienter diuiditur

solum p materiā ⁊ formaz. Añs patz ex declaratōe phi. qz forma est natura. ergo ⁊ priuatio que est quodāmodo species. i. forma.

Maior. Bimembris diuisio de natura: est p Arestotelē bene assignata **Minor.** principalior est natura: forma q̄z materia **Conclusio.** igitur natura de materia et forma: dicitur cum quadam analogia.

Maior ꝓbatur. quia natura est p̄ncipium intrinsecū motus ⁊ q̄etis in quo est p̄mum. ⁊ hoc nō est nisi vl'm teriale. ⁊ sic est materia. vel formale ⁊ sic ē forma **Minor** probaf. quia ꝓpter quod vnūquodq̄ tale ⁊ illud magis. sed in rebꝫ naturalibꝫ dr aliquid esse in natura ꝓpter formam. g̃ ⁊c. Etiā vnūquodq̄ magis dr fm q̄ est in actu q̄z fm q̄ est in potētia. qz lignū non dr lectulus q̄uis sit in potētia ad formam lectuli. sed qñ actu eam hz. Sz res a forma dr esse in actu ⁊ a materia dr esse in potentia igit ⁊c. Conclusio patz ex dictis. qz nomē nature p̄mo et p̄ncipaliter ꝓuenit forme ⁊ ꝓnter materie. Ad rōnem dōm q priuatio solum est natura improp̄e ⁊ q̃ ad aliquid qđ est de ratione nature ⁊ nō quo ad totā diffinitōem. quia priuatio est p̄ncipium per accidens ⁊ nō manet in re facta.

Quoniam autem determinatum est quot.

Querit p̄mo Utrū ipsius mathematice a phisica: p abstractōem sit differentia. Pro pte affirmatiua est phs in littera ⁊ etiā sexto metaphisice. nā phisica considerat res sicut naris syma. i. ꝓsiderat res cū passionibꝫ sensibilibꝫ. sed mathematicus ꝓsiderat res sicut curuū. s. abstrahendo a motu ⁊ materia Arguit contra. q̄cunq̄ scie ꝓsiderant idē subiectum sunt eedem. vel vna est ps alterius. sz mathematica ꝓsiderat corpa lineas supficies ⁊ puncta. et eadez ꝓsiderat phisica cū sint in corpibus naturalibꝫ sicut passiones eorūdem. Et ꝓfirmat. qz eedem conclusiones probant a phisico ⁊ a mathematico. videlicet q terra sit sperice figure.

Maior. Abstractio vl'is a singularibus: reperitur in sciētijs oībus **Minor.** abstractio fm rōem a sensibili materia: mathematicā distinguit a phisica **Conclusio.** Igitur in genere scientiarum mathematica: est contra phisicam distincta.

Maior patet. qz scia est solum vniuersalium. vt dr p mo posteriorum. nā singularia sunt corruptibilia fm se. scia autem est incorruptibiliū. vt dr ibidem. Etiā sciēia acquirit̄ per demōstratōem. cuius medium est diffinitio subiecti. vt dr ſcdo posteriorum. sz singulariū non ē diffinitio septimo metaphisice **Corrolariū.** abstractio p̄mo ordine p̄memorata: nō est sciarum distinctiua. ptz qz reperitur in omni scia **Minor** ꝓbatur. quia mathematica ꝓsiderat res fm q p rationē abstrahuntur a motu ⁊ materia sensibili. sed phisica cōsiderat res, put in sua rōne includunt motū ⁊ materiā sensibilē. sicut st caro os simū et silia **Corrolariū.** vl'r absq̄ exceptōe: mathematicus et phisicus dr̄ rōe. patet quia diuerse forme causant diuersas rōes. sed alia est scia mathematica et alia phisica. igit ⁊c. Conclusio pz ex textu. ⁊ etiā ꝓbat rōe. quia scientie distinguuntur fm diuersas rōes formales ꝓsiderandi. sed phisica et mathematica licet quādoq̄ coincidant in idem numero. tñ illud considerāt sub alia et alia formali ratione ꝓsiderandi. Et per hoc soluitur ratio in oppositū facta.

Queritur ſcūdo Utrūz scientie medie: sint magis phisice q̄z mathematice. p pte affirmatiua est autoritas Arestotelis in littera. ⁊ etiā autoritas sancti Thōe Et ꝓbatur rōibus. p̄ma qz ꝓclusiones sciarum mediarū vt in plurimū sunt naturales. g̃ et ipe scie Tenet p̄ma quia conclusio est finis demonstratōis. mō a fine iūstuz est oīa appellari. Scda ratio. vnūquodq̄ accipit suā denoiationem a formali. sed subiectū illarum scientiarum ꝓponitur ex q̄ditate mathematica tanq̄z ex materiali ⁊ dr̄ntia phisica tanq̄z ex f[illegible]li. ergo magz delēt dici phisice q̄z mathematice. Sed p̄o parte negatiua arguit autoritate ꝓmentatoris determinātis eas magis mathematicas q̄z naturales. Q(tiā Arestoteles p̄mo posteriorum vocat armonicā mathematicā. igit ⁊c.

Maior Perspectiua musica ⁊ astrologia dicunt scientie medie: non p negatōem sed p̄tici patiue **Minor.** Principia mediꝫ scientiꝫ appropriata: non sunt pure mathematicalia

Conclusio. Simplr supradicte sciētie sunt magis phisice q̄z mathematice.

Pro declaratione maioris nota q fm p̄hm q̃rto metaphisice aliq̄d potest dici mediū respectu aliquorū duorum duplicitr. vno mō per negatōem. qz non est aliqđ illorum. sicut lapis potest dici medium inter equum ⁊ asinum. quia nec est equus neq̄ asinus Et hoc modo phs et autores de mediꝫ sciētijs loqui nō pretendunt. Alio modo aliquid dr medium p ptic̄patōem extremorū. sicut rubeū dr medium inter album ⁊ nigrum. vel repidū inter calidum ⁊ frigidum. Et hoc modo fm phos scientie dicunt medie. quod ex eo patz. quia p̄ncipia pure mathematicalia applicāt ad materiā motuī ⁊ passionibꝫ sensibilibus subiectā vel coniunctā. igitur propositio vera.

Minor probatur. quia ꝓput appropriātur his scientijs tunc permiscent̄ cum passionibus phisicis. Sicut in simili si sic dicatur. omne totū est maius sua parte. huiusmodi p̄ncipium est metaphisicale. si vero dicat̄ omnis linea tota est maior sua pte tunc est geometricale. si autē dicatur. oīs numerus totalis est maior sua parte ē arismetricum. Et ex hoc ptz q nec ratio nec autoritas commentatoris aliquid concludit **Corrolarium** p̄mum scientie medie sunt aliꝫ subalternate: ⁊ minus proprie scientie. patet quia scientie medie vtūtur p p̄ncipijs proꝓsitōibꝫ alterius scientie ⁊ eas p̄supponunt. Et qz vtūtur propōibus demonstratis in aliꝫ scientijs. sic nō p̄prie facunt scire **Corrolariū** ſcōm. rōuabile est concedere predictas scientias medias esse ceteris principaliores. ptz p Aresto. q̄ de de illis tribꝫ solum facit mentōez per hoc innuens q sunt magis p̄ncipales Sed possunt poni quedā alie illis subalternate. sic̄ ars naualis q̄z subalternatur astrologie. ⁊ ars factiua organorum que subalternatur musice. et dicuntur minus principales.

Ad rationes. ad primam quid sit dicendum patet ex declaratione minoris. Ad ſecundam dicitur q ille scientie dicuntur mathematice. ꝓpter p̄ncipia in q

finaliter resoluuntur. sz a principijs in que proxime resoluuntur dicuntur plus phisice

Querit quarto. Utrū semper sit eiusdē scie: materiā z formā ꝓsiderare Pro veritate z pte affirmatiua ē phs in littera. q̄ hoc ostēdit tribꝫ rōibus. Sz pro pte negatiua arguit. qz materia z forma differūt sicut actus et potētia q̄ habēt rationes disparatas. z nō parū dr̄nt vt dr in phemio d aīa. g̃ non pñt ptineri sub vno gñe scietie

Maior Nulla scientia formā q̄ est act⁹ materie: ꝓsiderat sine ꝓpria materia pfecte **Minor.** Si materiam ꝓsideret aliqua scia: tūc talis non est forme ignara **Conclusio.** Cōcluditur igitur forē eiusdē artis et scientie: tā formam cū ꝓpriā materiā considerare

Prima propō patz p ꝓsideratōem phi in lrā. nam sic in artificialibꝫ medicus considerās sanitatem etiam ꝓsiderat neruuz z humores que sunt materia sanitatis. ita etiā est in scientijs speculatiuis. Et p tāto Aristoteles in phemio de anima diffinit ōes passionuz datas sine ꝓprio subiecto vocat cassas z vanas. Sicut si diceret ira est appetitus vindicte. vel q tonitruū est sonus factꝰ in nubib⁹. Et g̃ Aristoteles scdo de aīa ꝓmendat illos q̄ aīm̄ diffiniuerūt p corpus phisicū z organicum Et rō oim. qz sicut res se habet ad esse ita ad cognosci z diffiniri. z per ꝓsequēs forma que est actus materie ad sui cognitōem requirit cognitōem huiꝰ materie Et ad hūc sensum loquit phs in littera q materia z forma dicūtur ad aliq̄d. qz sicut cognitio relatiui dependet a cognitione sui correlatiui. sic cognitio forme a cognitōne materie

Correlariū Rationabile est artes in nobis acq̄sitas: forē q̄sdam materie imitatōes. Ptz qz p̄ncipium operatōis artificialis est cognitio. sed ois nostra cognitio est p sensus a rebꝫ sensibilibꝫ accepta. z ideo ad siltudinē rerū naturaliū in artificialibꝫ operamur **Minor** patz similiter per siltudinē Aresto. de artificialibꝫ z naturalibꝫ. qz domificatoꝛ nō ꝓsiderat ligna z lapides nisi grā forme. nec medicus humores z neruū nisi grā sanitatis. Etiaz materia ē grā forme. z sic forma est finis materie. sz finis hz se in suo genere sicut p̄ncipiū in speculatiuis. vt dicit in isto scdo. sed p̄ncipio ignorato alia ignorant. igitur z̄c

Correlariū. aīa rōnalis: est de ꝓsideratōe phīe naturalis. ptz qz est forma corporis phisici organici. vt patz scdo de aīa **Conclusio** ptz ex supꝫ dictis z ex declaratōe phi **Ad rōem** dom q̄ materia z forma capiūtur dupl'r. vno mō extra genus analogie z ꝓportionis. z sic argumentū pcedit de eis. Alio mō capiunt vt hñt ad inuicē ꝓportōem. z sic cadunt sub ꝓsideratōe eiusdē scie

Determinatis aūt his considerandum est.

Querit primo Utrū quatuoꝛ z nō plura: sint causarū genera. Pro veritate z parte affirmatiua arguit auctoritate phi in lrā Sed pro parte negatiua arguit primo q sint plures. qz causa exemplarꝫ est cā. z tamē nō est aliqua istarū. g̃ z̄c. Añs pbatur. qz nō est materia nec finis vt supponit. nec est forma vel efficiens. qz rōe ab illis distinguit. sed distinctio rōis sufficit ad distinctōem causaruz vt ptz de forma efficiente z fine. q̄ aliquādo in re coincidunt Secūdo arguitur. materia est nō ens. quia nec quid nec quale nec quantum. ergo non erit causa. Etiā forma est causata respectu materie. qz dependet a materia in fieri. nec pōt naturaliter esse sine materia. z est effectus agentis. g̃ nō erit causa. Sil'r effectus pōt esse sine efficiente. ergo efficiēs nō erit causa. Et finis nō est. sz q̄ non est nullius est causa.

Maior Duplex ē causa per se intrinseca: scz materia z forma **Minor.** Efficiens z finis sunt due cause extrinsece: propter q̄s fieri quedam dicimus licet diuersimode **Conclusio** Igitur omniū causarū sufficientia: reducit ad predicta causarū quatuoꝛ genera

Maior patz. qz res naturalis ꝓponit ex materia tanq̄ ex vna parte. sicut homo ex carnibus et ossibus. z domus ex lapidibus z lignis. Sil'r altera ps intrinsece cōstituens rem naturalem est forma que vocatur spēs vl' rō. aut quod q̄d erat eē sm diuersas propetates sibi cōpetentes. Additur aūt in propositione (per se) propter differentiam puationis **Corrolariū.** diffinitio z q̄libet ps sua: cōtinetur reductiue sub formali cā. pz qz diffinitio sm eius potissimam acceptionem indicat quidditatem rei. sed q̄dditas in ordine ad suppositā in q̄bus ē habet se p modū forme. immo z ipa materia accepta in vl'i induit ꝓditionem forme sm q̄ induiduak in singularib⁹

Minor ptz. qz domificatoꝛ est cā extrinseca ipius domus. sil'r sanitas dr cā propter quā cōponit potio amara. z sic constat q̄ sunt cause extrinsece Sed q̄ sint diuersimode cause ptz de causa efficiente. nā quedam est cā efficiens q̄ dicitur ꝓficiens dās complementū motui vel mutationi. s. q̄ introducit formā. q̄ forma est terminus mutatōis. alia ē cā pparās seu disponēs q̄ adaptat z disponit materiā seu subiectū ad huiusmōi vltimū cōplemētum. Alia est adiuuās. z est cā que nō operatur ad finez ꝓpriū sed ad finē alterius. sicut seruus operatur ad finem sui domini. Quarta ponit specialit' in his q̄ agunt a proposito. z dr causa ꝓsilians q̄ dat agenti formā per quam agit. nam agens a proposito agit p cognitōnem quam sibi tradit ꝓsilians. Sil'r pz in causa finali. vbi inuenitur finis grā cuius. z finis quo. sil'r z media accipiūt rōem finis p comparationem ad sua ꝓiora **Conclusio** ptz. qz cause vel sunt intrinsece vel extriusece. z sic cōsequēter subdiuidēdo vt pz in copulatis **Corrolariū.** Quenit idē sm rem z dr̄ns rōe: forē sub alio z alio genere cause. patz qz premisse possiunt dici causa materialꝫ respectu conclusionis. sm q̄ conclusio cōstituitur ex terminis premissarum. dicuntur etiam causa efficiens conclusionis inquantum noticia premissarum generat noticiam conclusionis Et possunt dici causa formalis inquantū medium positum in premissis indicat quidditatem diffiniti. et ita de alijs. **Ad rationes.** ad primam dicitur q̄ exemplar reducitur ad genus cause efficientis. nec est ratio exemplaris totaliter diuersa a ratione efficientis. sicut est ratio materie vel forme vel finis. sed est inclusa in ratione cause efficientis vel ad eam per se pertinens.

Ad secundam dicendum negando antecedēs. quia materia est ens licet in potentia Etiam non est inconueniēs idē eē cāz z effectū respcū diuersoꝛ vl' diuersimōe respcū eiusdē. sil'r pt effcūs eē sine cā ꝓducēte. sz nō sine cā

conseruāte Et finis fm q̄ est causa non est fm esse reale sed intentionale.

Queritur secūdo Utrum p̄dictarū causarū p̄dictiones: sit ad eas vere et p se cōcomitātes. Pro pte affa et affirmatiua est phs in textu. Sz p pte negatiua arguit primo q̄ cā et effectus opponūtur correlatiue. sz multiplicato vno relatiuoz multiplicat et reliquū. Secundo idē nō p̄t esse p̄us et posterius. q̄ idem nō p̄t esse cā et effect⁹ Tercio. idē ingz̄tum idē est aptū natū facere idē. sc̄do de generatōe. q̄ idē nō est causa p̄trioz

Maior Constat duas p̄prietates primas: esse ipsarū causaz̄ sequelas Minor Sc̄z quendam sensum p̄sentia et absentia: versant causaliter circa opposita Conclusio Igitur p̄dictis causis correlarie annexa: sunt ad eas vere et p se concomitantia.

Probat maior. q̄ ex hoc q̄ aliq̄d est compositum ex materia et forma oportz̄ q̄ habeat plures causas per se Sil'r propter causam efficientē et finalem oportz̄ q̄ mutuo sibīmunicē sint cause. vt pz de sanitate et ambulatōne

Correlariū. rōnabile est idem multipliciter diffiniri: posse et demonstrari. ptz q̄ diffinitio et demonstratio dātur p causas. et ideo fm legem causaz̄ oportet diffinitiones et demonstratōes regulari. Minor probatur exē plariter. q̄ nauta p p̄sentiam saluat nauē vt de se est manifestū. et q̄ tenetur esse pñs nauī in tpe opportuno si tunc (intent⁹ saltē illicitis) sit absens cōis fama euz accusat tanq̄z causam naufragij nauis Correlarium. nō quicq̄d fit ab alio absente: debet ab eo dici. p̄uenire. ptz q̄ dictum est in p̄ma sc̄da fm quendam sensum. q̄ nisi absentia sit certis circūstantijs modificata nō accusat absentem tanq̄z cām facti vt notū est. igit̄ ꝛc. Conclusio est satis nota p ea q̄ declarata sunt Ad rōes. ad primā dr q̄ causa et effectus capiunt̄ hic materialr et absolute Ad sc̄dam dicendū q̄ idem fm diuersos modos p̄t esse p̄ius et posterius. Ad terciā dr q̄ phs in sc̄do de generatōe loquit̄ de causa naturali. sz hic fit sermo d causa libera et p̄uatiua q̄ potest esse eadem oppositorum Vñ illud dr agere p̄uatiue quod natū est facere vnum p̄trariorum et nō facit p̄pter cui⁹ defectū sequit̄ aliud contrarium. sicut nauta absens est causa submersiōis nauis p priuatōem actionis ad salutē nauis. non tamen p̄prie dicitur causa efficiens

Querit̄ tercio. Utrū contingat in q̄libet genere cause: q̄sdam diuisiones sil'r assignare. Pro pte affirmatiua est phs in littera q̄ assignat q̄tuor diuisiones q̄s p̄tingit adaptare cuilibet generi causarū Sed p pte negatiua arguitur. q̄ ille sūt diuisiones entiū vt colligi p̄t ex diuersis passibus philosophie. ergo videtur q̄ non possint eē diuisiones causarū et causatorum

Maior Prime due illarū diuisionū: inueniunt̄ in q̄libet genere causaz̄ Minor Tercia diuisio et quarta: circūeunt omniū causarū genera Conclusio. Cōtingit igit̄ in q̄libet cārū et cātorū gñe: q̄tuor diuisiōes sil'r assignare

Prima ps maioris ptz ex p̄ma p̄dicamēti libri de caus⁹ vbi exp̄sse declarat̄ q̄ causarū q̄dam est vl'is et p̄ma alia ē sc̄da et particularis. Ptz etiā inductiue. nā in gñe cause efficiētis (q̄d est aliis notius) ad generatōem hois concurrit hō et sol. hō sicut cā particularis et posterior. sz sol sicut cā vl'is et p̄ior. q̄ sol ad plures generatōes p̄curritq̄ homin̄. Sil'r in gñe cause formal' viuū p̄supponit esse et viuū est p̄us et cōius q̄ intelligere. Et in genere cāe final' sanitas est causa p̄ior et vniuersalior q̄ potio amara. et felicitas q̄ sanitas Pari modo in genere cause materialis q̄ntitas est subiectū quoruūdam accīdentium. sz corruptez ipa materia p̄ma est subiectū p̄mus et vl'ius nā subijcitur forme substātiali cui qua facit p̄pos et p̄mam. sed q̄ntitas nō subijcit̄ alicui forme substātiali. Sil'r p̄t declarari sc̄da ps. nā domificator est p se causa domus. sz si sit medic⁹ tūc medicus est p accīs cā domus. Et ipsa materia p̄ma est p se p̄ncipiū transmutatiōis cui accidit p̄uatio q̄ est p̄ncipiū per accīs. Et pariformiter posset declarari in alijs causis. Minor patz. q̄ domificās noīat cām efficientem in actu. sz aliqs dr domificator q̄ est potēs ad domificandū. licet actu nō domificet Sil'r aliqs denominat̄ sciens fm cām formalem. q̄ actu fm sciam considerat. sz dr sciens in potētia q̄dammodo q̄ habet sciam et actu nō p̄siderat. Sil'r lapides et ligna dicunt̄ actu materia domus q̄n sunt in domo facta. et etiā dicunt̄ materia domus domo nondum facta. Q̄ aūt quarta diuisio inueniat̄ in q̄libet genere ptz. q̄ dicimus q̄ domificator est causa domus. et q̄ policletus domificator est cā dom⁹ Et sil'r possumus loq̄ p̄plexe et incōplexe circa alia genera causaz̄ Conclusio relinquit̄ nota. q̄ in q̄libet genere inuenit̄ aliqua causa vl'is. et aliq̄ particularis. sil'r in q̄libet genere inuenit̄ causa p se et causa p accīs Īrē in quolibet genere inuenitur causa in actu et cā in potētia Etiā in q̄libet genere inuenitur cā p̄plexe noīata. et cā incōplexe noīata. Et addit Aristoteles q̄ similis diuisio currit in causatis. vt ptz faciliter p̄acticāti Correlarium p̄mum. sup̄adicti modi causarū: reduci possunt ad nūerum duodenarium. Ptz verbi gratia. causa vl'is. cā particularis. causa p se. causa p accidēs. causa complexa cā incomplexa faciunt senarium. et quelibet diuidit̄ p actum et potētiam. vnde duplicatur numerus. et fit duodenari⁹ igitur ꝛc Correlarium secundum Ex horum modorum causarum distinctione: conueniens est alia tria correlaria elicere Ptz quia primum est q̄ cause in actu operātes sunt simul. et non sunt simul cum suis causatis in actu. sicut hic medicās ē sil'cū h̄ hoie q̄ sanat̄. vel nō ē sil' cū h̄ hoie q̄ sanat̄ Sc̄dm est q̄ in naturalib⁹ oz sp supmā causam vniuscuiusq̄ requirere. et p̄batur in artificialib⁹ p simile. Tercū est q̄ causis debet p̄portionabiliter correspondere effectus. et est magistralis regula. q̄ effect⁹ particularis corrūdet cause particulari. et vl'is effect⁹ corrūdet cāe vl'i. Sil'r effect⁹ in actu corrūdet cāe in actu ꝛc̄is.

Dicitur aūt et fortuna et casus causarum et.

Querit̄ primo. Utrum de casualibus et fortuitis: sit scientia phisicalis. Pro parte affirmatiua est philosophus in littera. quia casus et fortuna sunt in genere causarum. sed philosophus natural' habet p̄siderare de causis. Sed pro parte negatiua arguitur. quia de ente p accidens non est scientia. sed casus et fortuna sunt ens̄tia p accīs. igitur. Maior est phi sexto metaphisice. Sz mior patz ex diffinitōe vtriusq̄. q̄ sūt cāe p accīs. q̄ et entia

per accidens. Secūdo sic Arestoteles reēōmendat antiquos dicentes casum et fortunā esse causas humano intellectui īmanifestas. ergo de casu ⁊ fortuna nō est sciētia. Tenet ꝓsequētia. qz illud de quo est sciētia debet cē manifestū intellectui nostro.

Maior. Que sunt incerta fm esse in re ad extra: fiūt certa cōiter ab intellectu cōsiderata.

Minor Cōsiderando in cōi casualia et fortuita: sic de ipsis pt̄ forē scientia Conclusio Pertinet igit̄ ad naturalem phiam: ꝓsiderare casum et fortunam

Maior patz qz nullus effect⁹ casualis est nobis certus fm q̄ sibi cōpetit esse a sua causa in re ad extra. et tm passiones ⁊ ꝓprietates fortune ⁊ casus que eis attribuūtur in cōi sunt de eis certitudinaliter scite Rō minoris est. qz casualia et fortuita fm q̄ hm̄ōi habēt suas passiones. scz q̄ raro et in pauciorib⁹ eueniūt. q̄ nō habent causas determinatas neq̄ possunt cognosci. ⁊ sic de aliis Sed q̄ solū de eis in vlī sit scia patz. qz effect⁹ casuales fm q̄ in rerū natura ꝓsideranť: sic neq̄ semp neq̄ frequēter eueniūt: sed p accidēs. de talib⁹ aūt nō pt̄ esse scientia vt dicit̄ ꝓmo posteriorꝝ et sexto methaphisice. Et p hoc soluit̄ primū argumentū Conclusio ꝓbať. qz casus et fortuna sunt cause ꝓiūcte motui et materie sensibili. sed quecūq̄ sunt talia veniūt ad forē ꝓsiderationis phie naturalis Corrolariū primū. Antiq̄s obuiant signanter duo incōuenientia: qz nō determinauerūt de casu ⁊ fortuna. Patet nā primū incōueniēs est. qz ipsi ꝓtra cōem hominū famā loquūtur. qz cōiter q̄dam fieri dicūtur a casu ⁊ fortuna. licet effectus fortuiti cause ignorent. Si ergo h̄ sit verū. tūc male sub silētio trāsierūt. Si aūt nō sit verū: tūc antiqui phi debuerūt hoc reꝓbare. Tum secūdo. qz antiqui vsi fuerūt casu ⁊ fortuna. Sicut Empedocles dixit q̄ aer non semp est in loco quē nūc obtinet: nec terra deorsum. sed q̄n lis segregat oia: tūc casualiter vnū tendit ad vnū locū et reliquū ad alterū Corrolariū secūdū. Quidā moti duplici ꝓsuasione: negabāt casum ⁊ fortunā esse. Patet in copulatis circa declarationem prime opinionis. Corrolariū terciū. Quidā aliorū nimiū ꝓmiserūt excessum: ꝓcedētes fortunā esse ⁊ casum. Patz verbi gratia. qz q̄dam dixerūt oia celestia esse subdita casui ⁊ fortune. nō aūt ista inferiora. nam homo generat̄ ex hoie et oliua ex oliua. et hoc est signū q̄ determinati effectus requirūt determinatas causas in istis inferioribus. Contra illos dupliciter instat Arestoteles Primo qz incōueniēs est diuinioza ꝓmittere casui et fortune: et vilioza reducere ad determinatas ⁊ p se causas Secūdo qz in istis inferioribus multotiens inuenīt̄ q̄dam euenire inordinate et p̄ter intentionem causaz. sic aūt nō inuenit̄ in superiorib⁹. Corrolariū quartū. Opinio tercia dicens. q̄ fortuna sit q̄dā causa occulta: procedit ex radice vera: et tamē eius positio est simplicit̄ falsa. Patet qz ponēda est aliqua cā: scz deus gloriosus: cuius prudentie oia sunt subiecta. Sed est inconueniens talem causaz vocare fortunā. qz ꝓtra rōnem effectus fortuiti ē q̄ sit preuisus. Ad rōnes. ad primā quid sit dicendū patz ex declaratione minoris. Ad secundā dicendū q̄ phus non loquitur eodem modo de fortuna sicut antic. Est tamē verū q̄ fortuna fm phm est quodāmodo īmanifesta rōni. maxime qñ capitur p effectib⁹ fortuitis. quia ratio est eorū que semp fiunt et frequēter. sed fortuna fit p̄ter hec. Etiā cause fortuite sunt infinite. ideo fortuna est infinita. et per ꝓsequens rōni īmanifesta saltem in particulari.

Querit̄ secūdo. Utrum diffinitio Arestotelis de fortuna: sit quenienter assignata. Pro veritate ⁊ pte affirmatiua est sentētia Arestotelis in littera. qz phus inuestigat diffinitōem fortune p quatuor diuisiones: ex quibus colligit diffinitionem fortune tanq̄ bonaz. Sed pro parte negatiua arguitur primo. qz fortuna fm Arestotelem est ignota hominib⁹. ergo nō est diffinibilis. Et si dicatur q̄ Arestoteles tūc capiat fortunaz pro effectu fortuito. sed quādo ipsam diffinit accipit pro causa. et reducitur ad genus cause efficientis Contra. fm phm in textu: casus est natura. sed natura dicit̄ de materia ⁊ forma. ergo casus debet reduci ad causam materialē ⁊ formalē. et similiter fortuna.

Maior. Due prime clausule posite in diffinitione: conuenienter attribuūtur ipsi fortune.

Minor Duplex clausula residua: bene enūciatur de fortuna. Conclusio. Igit̄ diffinitio fortune ex quatuor diuisionib⁹ venata: est cōuenienter assignata

Maior patet. nam ꝓmo fortuna est causa p accidēs ex parte effectus inq̄tum effectus fortuitus ꝓiūgit̄ preter intentōem agentis effectui ab agente ꝓintento. Sicut inuentio thezauri ꝓiūgitur fossioni in agro. vel sanitas ꝓiūgitur pulimento facto a coco. quam tamē cocus non preintēdebat. Similiter est causa agens fm propositum scilz agentis fm volūtatem ⁊ intellectū. nā in hoc fortuna differt a casu. vt patebit inferius. Unde esse fortunatum ꝓprie solum hominib⁹ attribuitur. Minor patz. quia fortuna est in his que sunt extra semper ⁊ frequenter. non em̄ est in his que sunt semp ⁊ frequēter: vt supponitur. nec in his que sunt ad vtrūlibet p respectuz ad causam. qz nulla causa que indifferenter se habet ad vtrūlibet exit in actum: nisi p aliquid determinetur ad vnū. quia id q̄ō est ad vtrūlibet est sicut in potentia. sed potentia nō est principiū agendi sed actus Relinquitur ergo q̄ sit in his que sunt raro ⁊ in paucioribus ex sufficienti diuisione. Similiter fortuna est in his que sunt ꝓpter hoc quātum ad effectus preintentos. licet sit causa per accidens quātum ad effectus cōsūctos preter intentionem. Sicut casus in puteum preter intentionē ꝓiungit ambulationi alicuius de nocte Etiam fortuna est in his que sunt ꝓpter hoc. id est: est causa effectuū qui habēt notabilem bonitatem vel maliciam ꝓpter quā agens libere si sciusset egisset vel non egisset. Sicut mercator arripiens iter incidit in latrones: quod si pscisset ipse iter nō arripuisset. et hūc sensum innuit Arestoteles Conclusio relinquitur nota. quia colligēdo dictas particulas simul: tūc fit diffinitio omnino conuertibilis cū diffinito habens omnes particulas ad bonā diffinitōem requisitas ergo est bona. Ad rōnes ad primā dicit̄ vt prius. qz phus hoc dicit quo ad effectus fortune. quia ignotū est qui et quot sint effectus eius. eo q̄ tales in infinitū variari possunt. Ad secūdā dicit̄. q̄ casus et fortuna sunt cause formales vel materiales nō effectuū casualiū vel fortuitorū sub vlla ratione. sed aliorum.

Querit tercio. Utrū ꝓsuete ꝓprietates casus ⁊ fortune: insint ipsis simpliciter ⁊ vere. Pro parte affirmatiua videt esse phs in littera qui ponit sex ꝓprietates. quarum tres attribuūtur fortune a sapientib⁹. ⁊ tres a vulgaribus. Prima q eius qō est a fortuna cause sunt infinite Secūda q fortuna est imanifesta hoīb⁹. Tercia q a fortuna nihil dicit esse vel fieri. Quarta q fortuna ē sine ratione. Quinta q fortuna aliq dicit bona et aliqua mala Sexta q fm excessum quidā dicūtur habere eufortuniū. alij dicūtur habere diffortuniū. Sed ꝑ parte negatiua arguit. q aliqua istaꝝ ꝓprietatū ꝓtradicūt veritati. vt ꝑz manifeste de tercia. ergo nō sunt oēs simplr vere.

Maior. Tres prime proprietates fortune: fm quēdā sensum sunt admittēde. Minor Reliqua tria quodāmodo recte dicuntur: que fortune vulgariter attribuūtur. Conclusio Igit sex ꝓprietates fortune ꝓsuete. nō sunt in toto vere nec in toto false

Maior patz. q effectus fortuitus habz cām ꝑ accidens. et q infinita vni accidūt. hinc est q effectus fortuiti dicūtur esse quodāmodo infiniti. ⁊ q infinitum fm q hmōi est ignotū. inde est q fortuna dicit hoīb⁹ imanifesta Quia etiā causa ꝑ accidens non ꝓprie dicit cā. hinc est q q̄dāmodo verū ē nihil ꝓuenire a casu ⁊ fortuna. Et ita iste tres ꝓprietates ex eadē radice pullulant. videlz inq̄tum fortuna dicit causa ꝑ accidens. Minor patet. q fortuna dicit sine rōne. pro eo q effectus fortuitus ꝓuenit extra semp et frequēter. ratio aūt tantūmodo est respectu eoꝝ que sunt semp ⁊ frequēter. sexto methaphisice. Q aūt aliqua fortuna dicit bona vel mala. et q aliq dicūtur habere eufortuniū ⁊ diffortuniū satis experimē taliter est vulgatū Conclusio sufficienter patz ex pli batis. Silr quid sit dōm ad rōem satis relinqtur notū.

Querit quarto. Utrū inter casuz et fortunā: cōueniat ponere differentiā. Pro parte affirmatiua est Aristoteles in littera qui ponit duplicē differentiā inter casum et fortunā. Sed pro parte negatiua arguit. q oīs fortuna est casus. ergo male assignātur differētie inter illa tā q̄ inter oppōsita. Tenet ꝓsequētia. q vnū oppositoꝝ nō verificatur de alio.

Maior. Fortuna reperitur proprie: respectu agentiū ex deliberatiōe. Minor In agētib⁹ nō fm ꝓpositum: ptingit euenire casum ⁊ eius effectū. Conclusio. Licet igit casus sit in plus q̄ fortuna: tñ ptingit eoꝝ fieri distinctionē sicut iter oppōsita

Maior ꝓbat. q fortuna solū reperit vbi ꝓuenit bene vel male esse fortunatū respectu illarū rerū quib⁹ ꝓuenit esse felices. sed illa solū ꝓueniūt agentib⁹ fm ꝓpositū et ex deliberatione. igit. Maior ꝓbat. q fortuna vel est felicitas vel est ꝓpe felicitatē. Unde illi qui ponūt felicitatem in reb⁹ exterioꝝ ⁊ coꝝporalib⁹ fortune subiectis. illi fortunā dicūt eādem felicitati. Qui vero ponūt felicitatē in operatione practica ipsius intellectus. dicunt cōiter q fortuna est ꝓpe felicitatem inq̄tum bona fortune subseruiūt practice felicitati. que negotiat circa ꝓpriā salutē boni cōis. Correlariū Hinc ꝓpriata bestie et pueri nec fatui: dicūtur ꝓprie fortunati. Patz q nulli ille ꝓpetit agere ex deliberatiōe ꝓcura. Et si q̄nq̄ ipsis attribuat esse fortunatum. hoc est transsumptiue. Sicut prorotus quidā phus dixit eufortunatos esse lapides ex quib⁹ fiūt are. id est altaria. Illos vero infortunatos q̄ ꝓculcātur pedib⁹. Minor patz exemplo Aristotelis q equus casu venit ad stabulū qui manēs in pratis fuisset a lupis devoratus. Similiter si tripeda cadat tali modo q ꝓueniat sessioni. hoc est a casu. q nō cecidit sub respectu sedendi. Correlariū. Comparatiue loquendo sic eius qō est a casu. causa dicit intra: sed eius qō est a fortuna causa dicit extra. Patz q in agentib⁹ naturalibus ꝓprie dictis. que scz agūt sine cognitiōe ꝓcura est determinata forma eis innata ꝑ naturā. que est principiū suarū operationū. Sed agentia fm ꝓpositū accipiūt talē formā ab obiecto et instituūt nūc hanc nūc illā formam pro libitu sui beneplaciti. et sic habēt cām quodāmodo extra. scz obiectū mouens. Conclusio ꝑz quo ad primā partē. q casus q̄tum est de se indifferenter est tam agentiū fm ꝓpositū q̄ nō fm ꝓpositū. sed causa fm ꝓpositū respectu effectus nō ptenteri dicitur ꝓprie fortuna. Ideo iuxta regulā thopicā alterū mēbrū potest appriari his que agūt non fm ꝓpositū Correlariū. Sēp fm rōnem frustra ⁊ vanū: distinguūtur ꝓtra fortunam et casum. Patz q vanū vel frustra dicit inq̄tum nō attingitur finis intentus. sed fortuna est respectu effectus ptingentis. Ad rōnem q̄d sit dōm ꝑz ex copulatis

Que autē quatuor sunt cause et quot sunt.

Querit primo. Utrū phisica cōsideret omniū causarū genera: et que sit cuiuslibz causa prima. Pro parte affirmatiua est phi sentētia. Sed ꝑ parte negatiua arguit q methaphisic⁹ habet ꝓsiderare de causis. ergo nō phisicus. Secūdo sic. q phisica est sciētia spēalis sicut mathematica. sed mathematica vnā solam cām ꝓsiderat. scz formalem. ꝑ quā diffinit ⁊ demōstrat. ergo etiā phisica vnā solam cōsiderat.

Maior Subiectū naturalis phie: dependet necessario ex q̄tuor generib⁹ cause Minor. fm phisice sciētie potestatē: ꝓuenit ex quolibet genere cārum facere demonstrationē Conclusio. Igit in qlibet genere cause pt phisica: ꝓsiderare ꝓtracte que sit prima causa.

Maior ꝓbatur q subiectum phie naturalis est ens mobile. sed ens mobile necessario habet materiam. quia qō est mobile est in potentia ad formā que acquirit per motū. Siliter hz formā. q motus est ad formā. Etiaz habet cām efficientē. q motus est actus mobilis a mouente. Et q agens agit ꝓpter finē. sic motus dependet in ordine ad finē. Minor ꝓbat. q eius dē rationis est demonstrare ex aliquo genere et assignare ꝓpter quid cir a effectū eiusdem generis. sed phisicus assignat quia ⁊ ꝑ quid in quolibet genere cause. ergo ꝑ quolibet demōstrat. Minor ꝓbat q phisica ꝓsiderat q est tonitruū et ꝓpter quid. et q elementa sunt coꝝruptibilia et ꝓpter quid. et ita de alijs Conclusio ꝓbat. q phisica habet